

IZVORI I NAČINI FINANCIRANJA POLJOPRIVREDE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Čičić, Pavo

Undergraduate thesis / Završni rad

2014

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:380099>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-22**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek - Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

1. Uvod

Nekada je u Republici Hrvatskoj poljoprivreda imala veliki značaj, pa se tako Slavonija nazivala „žitnicom države“, u Lici i Gorskom Kotaru cvjetalo je šumarstvo i stočarstvo, no dolaskom Domovinskog rata i poratnog razdoblja, što zbog okupiranosti područja, što zbog promjene društvenog uređenja države kojim je povećan uvoz, poljoprivreda je, na žalost izgubila svoj značaj i nekadašnju snagu. Primarni cilj ovog rada je predočiti trenutno stanje u poljoprivredi Republike Hrvatske te načine na koje se ona financira, te pokušati dobiti odgovore na pitanja aktualnih poticaja za poljoprivrednike, koje su vrste poticaja, na kojim razinama je moguće aplicirati za njih, koje uvjete poljoprivrednih treba ispuniti kako bi ih ostvario, koji su pravni propisi koji su vezani za poticaje, koliki posjed je potrebno imati kako bi se ostvarila potpora i na kraju prikazati na primjeru OPGa razvoj poljoprivrede uz pomoć poticaja. Poticaji spadaju u povlaštene načine financiranja poljoprivrede, a kako bi se poljoprivreda financirala prema tržišnim uvjetima, potrebno je da poveća svoju akumulativnost. U idealnim uvjetima vrijedilo bi pravilo da je svaku proizvodnju najjednostavnije financirati vlastitim sredstvima (Meigs, Meigs 1993), no to je danas u uvjetima u kojima se nalazi poljoprivreda u Hrvatskoj, kao i ukupno gospodarstvo gotovo nemoguće. Iz tog razloga poljoprivrednici najčešće pomoć očekuju od države, obzirom da su krediti u komercijalnim bankama najčešće nepovoljni po njih, jer financijska situacija ovisi o urodu i prinosu koji opet ovise o vremenskim prilikama i drugim faktorima na koje poljoprivrednik ne može utjecati svojom voljom. Važno je također napomenuti kako postoje mjere poticanja od strane Republike Hrvatske i od strane Europske Unije. Ovaj rad prikazuje sličnosti i razlike u potporama za poljoprivrednike koje daje Republika Hrvatska, od onih koje daje Europska Unija, način na koji se prijavljuje za svaku pojedinačnu potporu, je li ona bespovratna ili nije, na što poljoprivrednik mora obratiti pažnju pri odabiru potpora...

2. Financiranje poljoprivrede u Republici Hrvatskoj

Investicije možemo definirati kao poduzetničku aktivnost u funkciji politike razvoja gdje poduzetnik angažira slobodan novac te ga ulaže u određenu djelatnost da bi ostvario svoje poduzetničke zamisli te određene prihode odnosno dobit. Poduzetnik ulaže svoj novac sada, očekujući koristi od tih ulaganja u budućnosti. Temeljno obilježje investiranja jest da ulaganje kapitala ne donosi korist odmah nego nakon određenog vremena. Ovisno o tome kako će se investicije iskoristavati u budućnosti možemo očekivati nastajanje određenih troškova ili koristi. To je uvijek neizbježno praćeno određenom nesigurnošću odnosno rizikom. Jedan od temeljnih preduvjeta financijske izvedivosti jest pravovremeno raspolaganje sredstvima za financiranje investicije. Poduzetnik u poljoprivredi može financirati investiciju vlastitim novcem ili novcem koji posuđuje od banaka, državnih fondova za razvitak i obnovu poljoprivrede, lokalnih fondova za poljoprivredu ili nekih drugih financijskih institucija.

Pri financiranju investicije treba voditi računa o:

- cijeni uloženog novca (kamate),
- vremenskim intervalima dospijeca kreditnih obveza,
- dostatnosti financijskih sredstava za pokretanje i normalno odvijanje investicije.

2.1. Vrste potpora za poljoprivrednike u Republici Hrvatskoj za 2014 godinu

Vrste potpora za poljoprivrednike u Republici Hrvatskoj u 2014. godini prema Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

(<http://www.apprrr.hr/Download.ashx?FileID=b4c887c9-96b2-4cf9-8995-efe5228d7e74>
29.06.2014.) podijeljene su na:

1. Prava na plaćanja i to:

-pravo na plaćanje iz posebne nacionalne rezerve za razminirano zemljište;

2. Proizvodno vezana plaćanja i to:

-premije za krave dojilje, ovce i koze

3. Specifična potpora i to:

-potpora za unaprjeđenje kvalitete mlijeka

-potpora za unaprjeđenje kvalitete govedeg mesa

-potpora za unaprjeđenje kvalitete ovčjeg i kozjeg mesa.

4. Plaćanja u iznimno osjetljivim sektorima i to: za šećernu repu, ekstra djevičansko i djevičansko maslinovo ulje, duhan, mliječne krave i rasplodne krmače;

5. Potpore za IAKS mjere ruralnog razvoja i to:

-potpora za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja,

-potpora za ekološku poljoprivrednu proizvodnju,

-potpora za integriranu poljoprivrednu proizvodnju,

-potpora za područja s trećim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi,

-potpora za očuvanje izvornih i zaštićenih vrsta i kultivara poljoprivrednog bilja.

2.2. Financijska sredstva Europske Unije namijenjena ulaganju u poljoprivredu Republike Hrvatske (EU fondovi)

Gotovo svakodnevno u raznim sredstvima priopćavanja čujemo različite nazive pred pristupnih i pristupnih fondova Europske Unije na koje apliciraju ili ne apliciraju različite općine, gradovi, županije, ministarstva, udruge, institucije, zadruge... U ovom poglavlju prikazani su neki od najvažnijih i najčešće spominjanih fondova a koji se tiču poljoprivrede, njihova svrha, cilj, način apliciranja te financijska sredstva kojima raspolažu. Tako razlikujemo nekoliko različitih fondova na koje mogu aplicirati poljoprivrednici i oni koji to žele postati, a tiču se različitih oblasti:

Ulaganja u poljoprivredna gospodarstva (mjera 101 IPARD programa):

- mljekarstvo
- govedarstvo
- svinjogojstvo
- peradarstvo
- jaja
- voće i povrće
- žitarice i uljarice

Ulaganja u preradu i traženje poljoprivrednih i ribljih proizvoda (mjera 103 IPARD programa)

- mlijeko i mljekarstvo
- prerada mesa
- ribarstvo
- prerada voća i povrća
- vinarstvo
- maslinovo ulje

Diversifikacija i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti (mjera 302 IPARD programa)

- sektor ruralnog turizma
- tradicijski obrti
- izravna prodaja
- slatkovodno ribarstvo
- usluge
- prerada na poljoprivrednim gospodarstvima
- proizvodnja gljiva
- obnovljivi izvori energije

Različite mjere IPARD programa imaju različite prioritete, pa tako razlikujemo: prvi prioritet IPARD programa: „Poboljšanje tržišne efikasnosti i provedbe EU standarda“ ima za cilj poboljšati tržišnu učinkovitost i provedbu standarda Zajednice na području zaštite okoliša, javnog zdravstva, zdravlja životinja i biljaka, dobrobiti životinja i sigurnosti na radu obuhvaćen mjerama 101 i 103, te treći prioritet IPARD programa koji ima za cilj povećati prihode ruralnog stanovništva kroz razvoj i diversifikaciju ruralnih aktivnosti na farmi i izvan nje, stvoriti nove mogućnosti zapošljavanja kroz razvoj i diversifikaciju ruralnih aktivnosti na farmi i izvan nje, očuvati postojeća radna mjesta, povećati opseg usluga za stanovnike ruralnog područja i poboljšati kvalitete usluga koje se pružaju te poboljšati socijalnu strukturu u ruralnim područjima.

Jedno od najznačajnijih područja djelovanja institucija Europske unije, kako u smislu obuhvata zajedničke pravne stečevine, tako i u smislu udjela u EU proračunu, predstavlja Zajednička poljoprivredna politika (ZPP). Ruralni razvoj, kao drugi stup ZPP financiran je sredstvima Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EAFRD). Programsko razdoblje EU obuhvaća razdoblje od sedam godina. Sljedeće poglavlje objašnjava funkcioniranje EAFRD-a.

3. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj - EAFRD

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD) ima za cilj jačanje europske politike ruralnog razvoja i pojednostavljivanje njezine provedbe. Konkretno, (www.smz.hr/site/images/stories/struk_fond.pdf29.06.2014) poboljšava upravljanje i kontrolu nad politikom ruralnog razvoja za razdoblje 2007. - 2013. Fond se financira sredstvima Zajedničke poljoprivredne politike (CAP) i pridonosi ostvarivanju ciljeva strategije Europa 2020 promicanjem održivog ruralnog razvoja u cijeloj Europskoj uniji. Pridonosi ekološkoj i teritorijalnoj ravnoteži, zaštiti klimatskih uvjeta i uvođenju inovacija u poljoprivredni sektor. Za razdoblje od 2007. do 2013. godine, programu je na namijenjeno 96,4 milijarde eura. U novom financijskom razdoblju od 2014. do 2020. godine, planirani proračun programa trebao bi iznositi 84,93 milijarde eura. Sredstvima programa mogu se koristiti poljoprivredni gospodarski subjekti, poljoprivredne organizacije, udruge i sindikati, udruge za zaštitu okoliša, organizacije koje pružaju usluge u kulturi zajednice, uključujući medije, udruge žena, poljoprivrednici, šumari i mladi.

Opći ciljevi EAFRD-a su:

- Jačanje konkurentnosti poljoprivrednog i šumarskog sektora i poboljšanje kvalitete života u ruralnim područjima
- Zaštita okoliša izvan urbanih područja
- Poticanje diversifikacije ruralnog gospodarstva

Ruralni razvoj pridonosi konkurentnosti poljoprivrede, održivog upravljanja prirodnim resursima i klimatskim promjenama te uravnoteženju teritorijalnog razvoja ruralnih područja. U skladu sa strategijom Europa 2020,

(www.smz.hr/site/images/stories/struk_fond.pdf29.06.2014) podrška za ostvarenje ciljeva ruralnog razvoja planira se ostvariti kroz sljedećih šest aktivnosti:

1. Poticanje transfera znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima, s naglaskom na sljedeća područja:

- Poticanje inovacija i znanja u ruralnim područjima
- Jačanje veze između poljoprivrede i šumarstva te istraživanja i inovacija
- Poticanje cjeloživotnog učenja i stručne obuke u sektoru poljoprivrede i šumarstva

2. Jačanje konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede i povećanje održivosti gospodarstva, s naglaskom na sljedeća područja:

- Olakšavanje restrukturiranja gospodarstva koja se suočavaju sa velikim strukturnim problemima, osobito obiteljskih gospodarstava s malim tržišnim udjelom, tržišno orijentirana gospodarstva u pojedinim sektorima i gospodarstva potrebna za poljoprivrednu raznolikost
- Olakšavanje generacijskog obnavljanja u poljoprivrednom sektoru

3. Promicanje organizacije prehrambenog lanca i upravljanje rizicima u poljoprivredi, s naglaskom na sljedeća područja:

- Bolja integracija primarnih proizvođača u prehrambenom lancu kroz kvalitetne programe, promocija na lokalnim tržištima
- Podrška upravljanju rizikom

4. Obnova, očuvanje i promicanje ekološke ovisnosti o poljoprivredi i šumarstvu, s naglaskom na sljedeća područja:

- Obnova i očuvanje biološke raznolikosti, uključujući Natura 2000 i visoku vrijednost prirodnog uzgoja
- Poboljšanje upravljanja vodama
- Poboljšanje upravljanja tlom

5. Promicanje učinkovitosti resursa i pomak potpora prema niskim razinama ugljičnog dioksida i klimatski prilagodljivoj poljoprivredi, prehrani i šumarstvu, s naglaskom na sljedeća područja:

- Povećanje učinkovitosti u potrošnji vode u poljoprivredi
- Povećanje učinkovitosti u potrošnji energije u poljoprivredi i prehrambenoj industriji
- Olakšavanja opskrbe i korištenja obnovljivih izvora energije, od nusproizvoda, ostataka, otpada i drugih neprehrambenih sirovina za potrebe bio-ekonomije

- Smanjenje emisije dušikovog dioksida i metana u poljoprivredi
- Poboljšanje sekvenciranja ugljičnog dioksida u poljoprivredi i šumarstvu

6. Promicanje socijalne uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj ruralnih područja, s naglaskom na sljedeća područja:

- Olakšavanje diversifikacije, stvaranje novih malih poduzeća i otvaranje radnih mjesta, poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima
- Povećanje pristupa, korištenja i kvalitete informacijskih i komunikacijskih tehnologija (ICT) u ruralnim područjima

U okviru tehničke pomoći i akcija umrežavanja, EAFRD će financirati uspostavu europske mreže za ruralni razvoj, EIP (Europsko inovacijsko partnerstvo) mreže, Europske evaluacijske mreže za ruralni razvoj i nacionalne ruralne mreže. Također, doprinijeti će ciljevima programa EIP za poljoprivredne produktivnosti i održivosti kroz potporu EIP operativnim skupinama. Aktivnosti koje se podupiru programom svrstane u četiri osi

(www.smz.hr/site/images/stories/struk_fond.pdf29.06.2014):

1. os - Konkurentnost

Aktivnosti:

- Otvaranje novih trgovina za poljoprivredne i šumarske proizvode
- Poboljšanje ekološke učinkovitosti na farmama i u šumarstvu
- Modernizacija poljoprivrednih gospodarstava
- Povećanje gospodarske vrijednosti šuma
- Prerada i tržišni plasman poljoprivrednih i šumarskih proizvoda
- Prilagodba standardima EU
- Poboljšanje i razvoj infrastrukture
- Razvoj poslovnih vještina, pružanje savjetodavnih usluga i organizacija strukovnog usavršavanja u ruralnim područjima
- Potpora novim, mladim poljoprivrednicama, prijevremeni odlazak poljoprivrednika u mirovinu

2. os: Zaštita okoliša i upravljanje zemljištem

Podupire bio-raznolikost, očuvanje i razvoj ekoloških poljoprivrednih i šumarskih sustava i tradicionalnih poljoprivrednih krajolika, očuvanje voda te mjere usmjerene na smanjenje

efekta klimatskih promjena. Projekti unutar ove tematske osi mogu uključivati aktivnosti vezane za održivu uporabu poput:

- Poljoprivrednih površina, skrb za životinje, neproizvodne investicije, posebne investicije u ekološke mreže poput NATURA 2000
- Šumskih površina, npr. pošumljavanje, obnavljanje šumskih potencijala i prevencija, neproizvodne investicije

3. os: Gospodarska raznolikost i kvaliteta života

Podupire raznolikost ruralnoga gospodarstva i kvalitetu života u ruralnim područjima. Raznolikost ruralnih gospodarstava obuhvaća aktivnosti pokretanja i razvoja seoskog i eko-turizma te poslova koji su s njima u vezi, oživljavanje i komercijalizacija lokalnih obrta te ponudu novih usluga koje se temelje na postojećim izvorima. Mjere treće osi namijenjene su otvaranju mogućnosti za zapošljavanje te stvaranju uvjeta za rast i gospodarske promjene u ruralnim područjima. Kako bi ruralna područja ostala atraktivna i budućim naraštajima, projekti se mogu baviti i pitanjima poput edukacije i stjecanja vještina, informiranja te poduzetništva.

Tri su tematske osi dopunjene jednom vrstom zasebne metodološke horizontalne osi, poznatim kao pristup leader (os leader).

4. os: LEADER

Pristup leader („Povezanost aktivnosti za razvoj ruralnog gospodarstva“) predstavlja koncept koji je inicirala Europska komisija. Ovim se pristupom ruralno stanovništvo i lokalni čimbenici, uključujući i lokalnu upravu nastoje mobilizirati u svrhu razmatranja potencijala svojega kraja koji treba na kraju uobličiti kroz izradu i primjenu razvojne strategije. Leader se odnosi na lokalne strategije razvoja koje obuhvaćaju integrirajuće i višesektorske aktivnosti koje se razrađuju i primjenjuju po pristupu odozdo prema gore. Također važno je osnivanje lokalnih akcijskih grupa (LAG-ova) koje će voditi cjelokupan proces koji uključuje inovacije, suradnju i umrežavanje. Leader pristup je za lokalni razvoj, tijekom niza godina, dokazao svoju korisnost u promicanju razvoja ruralnih područja u potpunosti uzimajući u obzir multisektorsku potrebu za endogenim ruralnim razvojem temeljem pristupa odozdo prema gore. leader stoga treba nastaviti sa svojim djelovanjem u budućnosti, a njegova bi primjena trebala ostati obvezna za sve programe ruralnog razvoja. Potpora leader-a lokalnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj trebala bi obuhvatiti sve aspekte pripreme

i provedbe lokalnih razvojnih strategija i rad lokalnih akcijskih grupa, kao i suradnju među područjima i grupama koje djeluju na lokalnom razvoju. Najmanje 5% od ukupnog doprinosa EAFRD-a usmjerenog ruralnom razvoju, biti će rezervirano upravo za leader pristup.

Program nudi potpore u tri oblika sredstava:

- Bespovratna sredstva za realizaciju kapitalnih projekata – sufinanciranje ulaganja u dugotrajnu imovinu (zgrade, oprema, infrastruktura) gospodarskog (fizičke i pravne osobe) i javnog sektora (regionalna i lokalna samouprava, lokalne akcijske grupe)
- Bespovratna sredstava za realizaciju tekućih projekata - sufinanciranje tekućih izdataka poslovanja za gospodarski sektor (fizičke i pravne osobe), za lokalne akcijske grupe i za realizaciju istraživačkih projekata
- Kompenzacije na godišnjoj razini po ha poljoprivredne površine ili po grlu životinje

Provedba programa:

Svaka zemlja Europskoj komisiji podnosi svoj nacionalni strateški plan, koji sadrži smjernice za provedbu prioriteta EU-a imajući pritom u vidu nacionalne i regionalne potrebe. Nacionalni strateški plan provodi se kroz programe ruralnog razvoja. (<http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/Europski%20poljoprivredni%20fond%20za%20ruralni%20razvoj.pdf> 01.07.2014.) Strateške smjernice EU-a služe kao referentni dokumenti tijekom pripreme nacionalnog strateškog plana i programa za ruralni razvoj; u njima su izneseni programi EU-a i čitav niz mogućnosti provedbe. Odgovarajuće nacionalne institucije, koje osnivaju vlade država članica i koje su zadužene za provedbu programa obuhvaćenih planom ruralnog razvoja na nacionalnoj razini, objavljuju pozive za podnošenje projektnih prijedloga i ponuda.

EAFRD(<http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/Europski%20poljoprivredni%20fond%20za%20ruralni%20razvoj.pdf> 05.07.2014.) djeluje u zemljama članicama kroz programe ruralnog razvoja. Ti programi će provoditi strategiju koja će ispunjavati prioritete Unije za ruralni razvoj kroz niz mjera, za postizanje kojih se traži pomoć iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. Ovdje mora postojati dosljednost između potpora Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj i mjera koje se financiraju iz Europskog fonda za garancije u poljoprivredi.

Države članice Europske unije mogu u okviru svojih programa ruralnog razvoja uključiti tematske potprograme, pridonoseći prioritetima Unije za ruralni razvoj, čiji je cilj rješavanje posebno utvrđenih potreba, osobito usmjerenih na:

- Mlade poljoprivrednike
- Male farme
- Brdsko-planinska područja
- Male lance opskrbe

Maksimalna stopa sufinanciranja biti će: 85% prihvatljivih izdataka u manje razvijenim regijama, najudaljenijim regijama i manjim Egejskim otocima; 50% prihvatljivih javnih izdataka u ostalim regijama

Minimalna stopa sufinanciranja biti će 20% prihvatljivih javnih izdataka.

4. Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020.

Temeljem dokumenta Europske komisije „ZPP ususret 2020. godini: Suočavanje s budućim izazovima hrane, prirodnih resursa i teritorija“ u kojem iznosi potencijalne izazove, ciljeve i smjernice ZPP-a nakon 2013. godine, započela je 2011. godine u EU rasprava o reformi ZPP-a u novom financijskom razdoblju 2014. – 2020. koja je trajala dvije i pol godine.

Tri su osnovna cilja na koja je usmjerena reforma ZPP-a od 2014. godine:

- zajamčiti održivu proizvodnju hrane;
- osigurati održivo upravljanje prirodnim resursima;
- poticati uravnoteženi razvoj svih ruralnih područja EU-a.

S obzirom na ciljeve i potencijalne opcije prijedlog reforme ZPP-a zahtijevao je promjene u postojećim instrumentima ZPP-a, između ostalog i u izravnim plaćanjima.

Nova reforma izravnih plaćanja bolje odražava potrebu za pravednijom potporom dohotku poljoprivrednika te vrednovanje njihove uloge u održivoj proizvodnji hrane, očuvanju ruralnih prostora i zaštiti okoliša. Državama članicama omogućeno je da kroz izravna plaćanja pojačaju potpore regijama u kojima su uvjeti teži i osigura dodatna potpora mladima za početak obavljanja poljoprivredne djelatnosti.

Prvi stup Zajedničke poljoprivredne politike odnosi se na izravna plaćanja i na zajedničku organizaciju tržišta poljoprivrednih proizvoda. Njegov je cilj osigurati poljoprivrednim proizvođačima stabilan dohodak uz stabilne i prihvatljive cijene poljoprivrednih proizvoda na tržištu EU.

Osnovna zadaća izravnih plaćanja je osigurati poljoprivrednim proizvođačima stabilan dohodak.

Kako bi ostvarili pravo na izravna plaćanja, poljoprivrednici trebaju poštovati pravila koja propisuje EU, a tiču se:

- zaštite okoliša
- zdravlja ljudi, životinja i biljaka
- dobrobiti životinja.

Briga za dobro stanje poljoprivrede i okoliša znači potrebu da se:

- tlo čuva od erozije
- održavaju razine organske tvari tla
- pravilnim mjerama održava struktura tla
- osigura minimalna razina održavanja i izbjegne propadanje okoliša
- vode očuvaju od zagađenja i nestašice.

Zajednička organizacija tržišta u sebi okuplja niz mjera koje se koriste na EU tržištu kako bi se stabilizirale cijene i ponuda poljoprivrednih proizvoda.

Zajednička organizacija tržišta dijeli se na:

- Mjere koje se primjenjuju na uređenju unutarnjeg tržišta poljoprivrednih proizvoda
  - Mjere koje se primjenjuju na vanjskom tržištu odnosno trgovinske mehanizme
- Ovaj stup se financira iz Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi, (eng. European Agricultural Guarantee Fund – EAGF) koji osigurava izravnu financijsku pomoć poljoprivrednicima u zemljama članicama i mjere kojima se reguliraju poljoprivredna tržišta. Fond je uspostavljen Uredbom Vijeća br. (EZ) 1290/2005 a Hrvatskoj će se otvoriti po pristupanju Europskoj uniji.

Hrvatska je iz IPARD-a (Instrument pretpristupne pomoći za ruralni razvoj) već dobila potporu za mjere ruralnog razvoja. U budućnosti ta će plaćanja provoditi Europski

poljoprivredni fond za ruralni razvoj. Plaćanja djelomično financira EU, djelomično država članica, a djelomično oni koji će iskoristiti priliku da ponude takvu vrstu potpore.

Mjere ruralnog razvoja odnose se na:

- unaprjeđenje konkurentnosti u poljoprivrednom i šumarskom sektoru
- unaprjeđenje stanja okoliša i krajolika
- unaprjeđenje kvalitete života u ruralnim područjima i poticanje raznolikosti ruralne ekonomije.

Drugi stup se financira iz sredstava Europskoga poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, (eng. European Agricultural Fund for Rural Development– EAFRD). Fond je usmjeren na smanjivanje razlika između regija EU kroz sufinanciranje projekata ruralnog razvoja. Sastoji se od četiri osi: (1) poboljšanje konkurentnosti sektora poljoprivrede i šumarstva, (2) poboljšanje okoliša i krajolika, (3) kvaliteta života u ruralnim područjima i diverzifikacija ruralne ekonomije, i (4) Leader pristup. Fond je uspostavljen Uredbom Vijeća br. (EZ) 1698/2005 a Hrvatskoj će se otvoriti po pristupanju Europskoj uniji

(<http://zpp.apprrr.hr/stupovi-zpp-a-14.aspx> 23.09.2014.).

Izravna plaćanja koja će se od 2015. godine dodjeljivati aktivnim poljoprivrednicima temelje se na sljedećim načelima:

- osnovno plaćanje se dodjeljuje kao proizvodno nevezano plaćanje te osigurava jedinstvenu razinu obvezne potpore svim poljoprivrednicima u državama članicama EU na temelju prava na plaćanje koja se aktiviraju s prihvatljivim poljoprivrednim zemljištem, uz ispunjavanje zahtjeva višestruke sukladnosti,
- primjena obveznih praksi prihvatljivih za klimu i okoliš („greening“ mjere) kojima se postižu ciljevi politika vezanih uz okoliš i klimu,
- promocija održivog razvoja poljoprivrede u područjima sa specifičnim prirodnim ograničenjima, uz osiguranje dodatne potpore dohotku poljoprivrednicima u obliku plaćanja po površini kao dopuni potpore unutar drugog stupa ZPP-a,
- mogućnost nastavka financiranja proizvodno vezanih plaćanja s jasno definiranim proizvodnim ograničenjima u određenim osjetljivim sektorima sa specifičnim

problemima na pojedinim područjima gdje su pojedini oblici poljoprivredne proizvodnje važni zbog gospodarskih ili socijalnih razloga,

- jednostavni model potpore za male poljoprivrednike koji bi trebao zamijeniti postojeći sustav kako bi se doprinijelo vitalnosti ruralnih područja te smanjila administracija,
- pojednostavljenje pravila višestruke sukladnosti osiguravajući poljoprivredniku i administraciji pravila kojima se neće umanjiti važnost dosadašnjeg koncepta višestruke sukladnosti.

Reforma je oblikovana cjelovitom javnom raspravom u kojoj su sudjelovali građani i interesne skupine država članica EU s ciljem njene prilagodbe novim izazovima u smislu:

- konkurentnog položaja europske poljoprivrede;
- pravednosti i raznolikosti poljoprivrednih sustava širom Europe;
- klimatskih promjena i zaštite prirodnih resursa, te
- odnosa između aktera u čitavom prehrambenom lancu.

S obzirom da je EU kasnila u usuglašavanju oko novog smjera ZPP-a, početak primjene reforme odgođen je za godinu dana, odnosno od 1. siječnja 2015. godine umjesto od 1. siječnja 2014. godine.

U prosincu 2013. godine donesen je zakonodavni „reformski paket ZPP-a“ koji sadrži četiri krovne uredbe (<http://www.mps.hr/default.aspx?id=11750> 25.08.2014.):

- Uredbu (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage uredaba Vijeća (EEZ) br. 352/78, (EZ) br. 165/94, (EZ) br. 2799/98, (EZ) br. 814/2000, (EZ) br. 1290/2005 i (EZ) 485/2008 (u daljnjem tekstu: Uredba br. 1306/2013),
- Uredbu (EU) br. 1307/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju pravila za izravna plaćanja poljoprivrednicima u programima potpore u okviru zajedničke poljoprivredne politike i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 637/2008 i Uredbe Vijeća (EZ) br. 73/2009 (u daljnjem tekstu: Uredba br. 1307/2013),
- Uredbu (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju

izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 (u daljnjem tekstu: Uredba br. 1308/2013),

- Uredbu (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005 (u daljnjem tekstu: Uredba br. 1305/2013).

Od svih programa navedenih u ovom dokumentu za ovaj rad najvažniji je:

Program za male poljoprivrednike koji je namijenjen malim poljoprivrednicima koji imaju pravo na plaćanja u 2015. godini. Države članice EU mogu odabrati program za male poljoprivrednike kako bi smanjile administrativne troškove upravljanja i kontrole izravnih plaćanja. Poljoprivredna gospodarstva će imati mogućnost odabira žele li sudjelovati u ovom programu ili u programu osnovnog plaćanja.

Plaćanja u okviru programa za male poljoprivrednike zamjenjuju sva ostala plaćanja. Poljoprivredna gospodarstva koja sudjeluju u tom programu izuzeta su od obveza zelenog plaćanja i nisu uključena u provjeru višestruke sukladnosti. Ukupan godišnji iznos za mala poljoprivredna gospodarstva ne smije biti manji od 200 eura ni veći od 1.250 eura po gospodarstvu. Države članice EU mogu izdvojiti do 10% svoje nacionalne omotnice za ova plaćanja.

5. Razvitak i financiranje poljoprivrede na OPG-u (primjer/poslovni plan)

Na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima postoji rastuća potreba za dugoročnim ulaganjima kapitala da bi se koristila moderna tehnika i tehnologija te na taj način omogućilo intenziviranje proizvodnje u skladu sa zahtjevima tržišta. Postupak odlučivanja o investicijama skup je rizičnih odluka o ulaganju kapitala od kojih se očekuje da pridonese budućem razvoju i ekonomskom uspjehu gospodarstva. Iz tih je razloga potrebno poznavati glavne čimbenike uspješnosti investiranja, postupak planiranja i donošenja odluka kao i suvremene ocjene učinkovitosti investicija. Kako bi najvjernije prikazali što je sve potrebno istaknuti pri prijavi na različite natječaje vezane uz poljoprivredu, u ovom poglavlju biti će prikazana tehničko-tehnološka analiza projekta ulaganja u staklenike za uzgoj rajčice na području Vukovarsko-srijemske županije po uzoru na investicijske studije, odnosno poslovni plan za mjeru 101. Pri izradi ovog poslovnog plana, korišteni su imaginarni podaci i sve su navedene činjenice izmišljene, iako bi se ovaj plan uz doradu mogao i ostvariti. Osim tehničko-tehnološke analize, prikazat će se i zadovoljavanje standarda vezanih uz zaštitu okoliša, javnog zdravlja, zaštite na radu, zdravlja biljaka i životinja i drugi, usklađeni s nacionalnim i EU standardima.

5.1. Sadržaj poslovnog plana

U ovom poglavlju navedeni su svi potrebni podaci za izradu poslovnog plana za mjeru 101. Vrlo je važno sagledati sve segmente potencijalnog poslovanja, jer je ulazak u financiranje programa poprilično složen i sklon provjerama.

- **OPĆI PODACI**
  - Informacije o podnositelju:
  - Informacije o projektu:
  - Opis projekta
  - Cilj projekta

- **TEHNOLOŠKO-TEHNIČKA ANALIZA**
  - Struktura i dinamika proizvodnje

- Struktura i dinamika proizvodnje koja je predmet prijave za dodjelu sredstava iz IPARD programa
- Utrošak sirovina, materijala i energenata
- Struktura i dinamika materijalnih i nematerijalnih troškova

- ZAPOSLENICI
  - Dinamika zaposlenih
  - Kalkulacija godišnjih bruto plaća

- LOKACIJA I DISTRIBUCIJA
- ZADOVOLJAVANJE STANDARDA
  - Zadovoljavanje nacionalnih i EU standarda (zaštite okoliša, javnog zdravstva, zdravlja životinja i biljaka, dobrobiti životinja i sigurnosti na radu)
  - Podaci o zemljištu, objektima i broju životinja
- EKONOMSKO-FINANCIJSKA ANALIZA
  - Plan prodaje
  - Ukupni prihodi
  - Struktura i dinamika ulaganja u dugotrajnu i kratkotrajnu imovinu
  - Ulaganja u kratkotrajnu imovinu
  - Proračun amortizacije
  - Izvori financiranja i kreditni uvjeti
  - Izvori financiranja (vlastita sredstva, krediti, ukupno)
  - Obračun kreditnih obveza
  - Račun dobiti i gubitka
  - Financijski tok
  - Bilanca

- EKONOMSKA OCJENA PROJEKTA
  - Statička ocjena učinkovitosti projekta
  - Dinamička ocjena projekta
  - Ekonomski tok
  - Neto sadašnja vrijednost i interna stopa rentabilnosti
- ANALIZA OSJETLJIVOSTI

5.2. Tehnološko-tehnička analiza projekta

5.2.1. Opis tehnološkog procesa proizvodnje

Staklenici za hidroponski uzgoj su zaštićeni prostori u kojima se bilje uzgaja bez tla, sa ili bez inertnih supstrata. To znači da biljke primaju vodu kojoj su dodane sve hranjive tvari. Biogeni elementi otopljeni su u vodi. Nalaze se u ionskom obliku u kojem ih inače biljka prima vodom iz tla. Opskrba hranjivom otopinom, odgovarajućeg sastava makro i mikroelemenata, periodički se tijekom dana (do 30 puta) osigurava sustavom kapanja. Broj navodnjavanja i duljina trajanja pojedinog obroka ovisi o fazi razvoja kulture i vremenskim prilikama.

A) Dio pod nasadom

U prostoru nasada klima se održava automatiziranim sustavom koji upravlja: krovnim prozorima, sjenilima, ventilatorima, instalacijom za distribuciju CO₂, cijevnim radiatorima u tri nivoa. Senzori dojavljaju promjene stanja u centralno računalo na kojem se uz pomoć programa i stručnog tehnologa – agronoma prate pojave i uključuju uređaji za korekciju stanja. Tlo unutar nasada je u cijelosti prekriveno folijom (higijensko tehnološki razlozi). Nizovi s nasadom međusobno su razmaknuti 140 cm i iznad poda uzdignuti 40-100cm. Do svakog korijena automatiziranim sistemom za navodnjavanje ukapava se voda koja je oplemenjena sredstvima za prihranu. Višak procjedne vode se skuplja zatvorenim sistemom, UV filtrira i ponovno koristi. Zbog kontroliranih uvjeta za rast nasada koje omogućuje staklenik, higijenskim mjerama, brigom o zdravlju radnika, korištenju predatora, smanjena je upotreba kemijskih sredstava za zaštitu nasada (oko 95%), tako da su uzgojeni plodovi zdravi i visoke kvalitete.

Radne operacije i postupci:

- Skidanje zeljastih dijelova biljke: tokom vegetacije uvenuti dijelovi biljke se ručno odstranjuju i odlažu u posude na kolicima za branje, posude se na stazi slažu na palete.

Palete s zeljastim otpadom se otpremaju na privremeno skladište unutar radnog dijela odakle dalje na zbrinjavanje izvan staklenika. Rad se obavlja periodički s razvojem nasada. Radni pribor i pomagala: voćarske škare, posude za otpad, kolica za branje.

- Skupljanje otpalih listova s tla: obavlja se strojno usisivačem ili ručno uz upotrebu metle. Rad se obavlja periodički. Radni pribor i pomagala: industrijski usisivač, posude za otpad, kolica za branje.

- Spuštanje vrha i podupiranje novih izbojaka: vrh biljke se spušta odmatanjem konopca po kojoj raste, pri čemu se donji dio biljke se formira u široku spiralu iznad korijena. Novi izbojci s više mladih plodova podupiru se plastičnim obuhvatnicima kako ne bi došlo do lomljenja. Radni pribor i pomagala: pvc obuhvatnici, kolica za branje.
- Pranje radne staze: uz korištenje stroja na električni pogon betonirana staza unutar nasada se periodično pere bez otvorenog polijevanja vodom i bez upotrebe deterdženata. Prljava voda iz uređaja se zbrinjava u biofilteru.
- Ubiranje plodova: uz obavezno korištenje higijenskih rukavica i škara plodovi se od biljke, klasiraju i odlažu u konačnu ambalažu prema zahtjevu kupca. Na stazi urod se preslaguje na palete. Radni pribor i pomagala: higijenske rukavice, škare, konačna ambalaža, kolica za branje.
- Transport unutar nasada: Za komunikaciju unutar nasada koristi se betonirana staza širine 3.5 m, po kojoj je omogućen nesmetan prolaz. Svaki red nasada je označen iznad staze posebnom oznakom. Aktivnosti unutar nizova nasada se prate signalizacijom na stazi. Po stazi sav transport paletirane robe se vrši kolicima na električni pogon. Palete s ambalažom, urodom ili zeljastim otpadom se dopremaju ili otpremaju na odgovarajuće privremeno skladište unutar radnog dijela. Pri svakom ulasku unutar nasada transportno sredstvo prelazi kroz higijensku barijeru. Kod većih količina transport se može organizirati odvojeno s obje strane higijenske barijere. Za rad i transport unutar nizova nasada koriste se kolica za branje s radnom platformom. Kolica se kreću po metalnim šinama (cijevima podnog grijanja), pogon je električni iz akumulatora. Platforma je prostrana ima zaštitnu ogradu i komande za manevriranje, koristi se gotovo za sve radne operacije unutar redova nasada. Pri prelasku iz jednog u drugi niz nasada radnik silazi s kolica i guranjem ih premješta preko betonirane staze.

B) Radno uslužni dio

Radno uslužni dio staklenika je podijeljen prema funkcionalnim zahtjevima. Paletiran urod se u radnom dijelu, po potrebi, preslaguje na palete prema zahtjevu kupca i obavlja higijenskom folijom te dalje odlaže u klimatizirano spremište ili na platformu za otpremu.

Površine radno uslužnog dijela sastoje se od:

- prostor i privremeno skladište za ambalažu,

- prostor za konfekcioniranje, pakiranje uroda i otprema,
- prometni koridori unutar radnog dijela širine cca 2.0m,
- spremište sredstava za prihranu s ormarom za kemikalije,
- prostor za oruđa,
- prostor za miješanje, doziranje sredstava za prihranu nasada i distribuciju vode,
- spremnici za vodu i uređaji za pročišćavanje i dogrijavanje vode,

Održavanje klime unutar nasada

Zidovi i krov staklenika su od hortikulturnog stakla kako bi se u staklenik propuštalo što više kvalitetne sunčeve svjetlosti. Ventilacija i vlaga u zraku održava se krovnim prozorima (20% površine krova su prozori). Cirkulacija i miješanje zraka unutar staklenika ostvaruje se uz pomoć nisko i visoko postavljenih ventilatora. Upravljanje zasebno po fizički odvojenim cjelinama.

Količina sunčevog zračenja regulira se sistemom za zasjenjivanje. Ispod svih krovnih i uza sve zidne površine razapet je sistem za zasjenjivanje. Tokom noći, zbog uštede topline, sva sjenila su navučena.

Dogrijavanje prostora je uz pomoć: prizemnog, srednjeg i stropnog te bočnog razvoda cijevi kroz koje prolazi topla voda.

Čitavim sistemom upravlja se automatski, a podaci o stanju unutar nasada prikupljaju se kontinuirano uz pomoć odgovarajućih detektora koji su razmješteni unutar prostora.

5.2.2. Zadovoljavanje standarda

Utjecaj na vode

- Tijekom izgradnje

Tijekom izvođenja radova na izgradnji staklenika ne očekuje se izvor koji može utjecati na onečišćenje podzemnih voda. Do eventualnog onečišćenja podzemnih voda može doći u incidentnim situacijama - slučajno izlivanje naftnih derivata prilikom nepravilnog rukovanja strojevima koji izvide radove. Vjerojatnost njihovog nastanka prvenstveno zavisi o provođenju predviđenih mjera zaštite okoliša i zaštite na radu, osposobljenosti djelatnika i realnom stupnju organizacije.

- Tijekom korištenja građevine

Opskrba vodom staklenika vršiti će se iz poljskog bunara. Predviđena potrošnja vode će iznositi 0,5 l/sek. Planira se izvesti novi bunar promjera 90cm, smješten na parceli 1860/2. Krovne vode (kišnica) će se prikupljati u sabirne kanale i odvoditi u postojeći kanal k.č. 2887.

U tehnološkom procesu proizvodnje ne nastaju otpadne tehnološke vode kao ni sanitarne. Višak vode koji biljka ne može apsorbirati prilikom navodnjavanja prikuplja se u limenim kanalima i odvodi pumpama do filtera i sterilizatora, miješa sa svježom vodom i sredstvima za prihranu, te ponovo koristi za prihranu bilja. Uzimajući u obzir prethodno navedene moguće utjecaje na promatranoj lokaciji ne očekuje se izvor koji bi negativno utjecao na vode.

Utjecaj na tlo

- Tijekom izgradnje

Potencijalni štetni utjecaji na tlo tijekom izgradnje obuhvaćaju gaženje mehanizacijom zbog gradnje, prekrivanje građevinskim otpadnim materijalom te eventualna onečišćenja pogonskim gorivima, mazivima i tekućim materijalima koji se koriste pri gradnji. Primjerenom pripremom terena prije izgradnje i organizacijom gradilišta navedeni mogući utjecaji biti će svedeni na minimum.

- Tijekom korištenja građevine

Korištenjem građevine neće doći do utjecaja na tlo.

Uzimajući u obzir prethodno navedene moguće utjecaje na okoliš, na promatranoj lokaciji ne očekuje se izvor koji bi negativno utjecao na tlo.

Utjecaj na kakvoću zraka

- Tijekom izgradnje

Tijekom izvođenja radova na gradnji staklenika može doći do povećane emisije čestica prašine u zrak uslijed rada mehanizacije i prijevoza materijala. Prilikom izvođenja radova raspršivati će se voda na području kretanja građevinskih strojeva kako bi se smanjilo dizanje prašine s tla. Moguće onečišćenje je privremenog i kratkotrajnog karaktera, te je ograničeno na prostor same lokacije zahvata i na pristupnu cestu te bez daljnjih trajnih posljedica na kakvoću zraka.

- Tijekom korištenja

Kod korištenja ne očekuje se izvor koji bi negativno utjecao na kakvoću zraka.

5.3. Zaštićene prirodne vrijednosti i područje nacionalne ekološke mreže

Ekološka mreža je sustav najvrjednijih područja za ugrožene divlje svojte i stanišne tipove. Nacionalna ekološka mreža obuhvaća područja u Hrvatskoj koja su primjenom stručnih kriterija, a na temelju dostupnih podataka ne starijih od pedeset godina, utvrđena kao područja važna za očuvanje ili uspostavljanje povoljnog stanja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova i/ili divljih svojti na europskoj i nacionalnoj razini. Stanišni tipovi i divlje svojte ugrožene u Europi propisani su EU direktivama (Direktiva o pticama i Direktiva o staništima) i Bernskom konvencijom.

Prema nacionalnoj klasifikaciji staništa zahvat se nalazi na području I21 – Mozaici kultiviranih površina.

Planirani zahvat nalazi se unutar područja ekološke mreže HR1000004 Donja Posavina – međunarodno važnog područja za ptice, te u neposrednoj blizini HR2001116 Sava – važnog područja za divlje svojte i stanišne tipove. Obzirom na veličinu planiranog staklenika u odnosu na ukupnu veličinu područja HR1000004 Donja Posavina ne očekuje se značajni utjecaj zahvata na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže. Obzirom na tehnologiju zahvata i primjenu mjera kojima se onemogućava zagađenje voda isključena je i mogućnost značajnog utjecaja na HR2001116 Sava.

Utjecaj opterećenja na okoliš

Mogući utjecaji uslijed nastajanja otpadnih tvari

- Tijekom izgradnje

Tijekom izvođenja zahvata – izgradnje staklenika na predmetnoj parceli nastajat će građevni otpad i ambalažni otpad (ambalaža građevinskog materijala).

Otpad koji će nastajati prema Uredbi o kategorijama, vrstama i klasifikaciji otpada s katalogom otpada i listom opasnog otpada (NN 50/05, 39/09) možemo klasificirati kao:

Ključni br. Naziv otpada

17 02 01 drvo

17 02 02 staklo

17 04 07 miješani metali

17 05 06 iskopana zemlja koja nije navedena pod 17 05 05

17 06 04 izolacijski materijali koji nisu navedeni pod 17 06 01 i 17 06 03

17 09 03* ostali građevinski otpad i otpad od rušenja objekata (uključujući miješani otpad), koji sadrži opasne tvari

15 01 01 ambalaža od papira i kartona

15 01 02 ambalaža od plastike

15 01 05 višeslojna (kompozitna) plastika

15 01 06 miješana ambalaža

- Tijekom korištenja građevine

U procesu proizvodnje u stakleniku po završetku berbe nastajat će otpadna biljna tkiva (02 01 03) i otpadne ploče kamene vune koje se mijenjaju svake godine. Otpadna biljna tkiva odnosno biorazgradivi otpad skuplja se u kontejnere i odvozi na komposište izvan staklenika.

Također će nastajati otpadna ambalaža od plastike (15 01 02), od papira i kartona (15 01 01) i ambalaža od drveta (15 01 03) za potrebe pakiranja gotovih proizvoda. Miješani komunalni otpad, restlovi radnog potrošnog materijala (trakice, špage, pričvrsnice i slično) i otpad uslijed boravka radnika prikuplja se u odvojene kontejnere i odvozi u dvorišta za reciklažu ili na zbrinjavanje u ovlaštena poduzeća izvan staklenika.

Buka

- Tijekom izgradnje

Tijekom rekonstrukcije javit će se buka kao posljedica rada građevinskih strojeva, te teretnih vozila vezanih na rad gradilišta. Dopuštena ekvivalentna razina buke s gradilišta propisana je člankom 17. Pravilnika o najvišim dopuštenim razinama buke u sredini u kojoj ljudi rade i borave (NN 145/04), a člankom 5. istog Pravilnika utvrđene su najviše dopuštene razine buke imisije u otvorenom prostoru. Navedene mjere u skladu su sa Direktivom (2000/14/EC) o emisiji buke opreme koja se upotrebljava u vanjskom prostoru. Tijekom dnevnog razdoblja, dopuštena ekvivalentna razina buke iznosi 65 dB(A). U razdoblju od 08,00 do 18,00 sati

dopušta se prekoračenje dopuštene razine buke za dodatnih 5dB. Pri obavljanju građevinskih radova noću, ekvivalentna razina buke ne smije prijeći vrijednosti iz tablice 1 "Pravilnika o najvišim dopuštenim razinama buke u sredini u kojoj ljudi rade i borave". Iznimno je dopušteno prekoračenje dopuštenih razina buke za 10 dB, u slučaju ako to zahtjeva tehnološki proces u trajanju do najviše jednu noć odnosno dva dana tijekom razdoblja od 30 dana. O iznimnom prekoračenju dopuštenih razina buke izvođač radova je obavezan pismenim putem obavijestiti sanitarnu inspekciju i upisati u građevinski dnevnik. Tijekom izgradnje buka uslijed rada strojeva i transportnih vozila bit će privremenog i kratkotrajnog karaktera.

- Tijekom korištenja objekta

Izvori buke na lokaciji zahvata su uređaji i oprema u proizvodnji te kamioni na unutrašnjem prijevozu, odnosno na vanjskom prijevozu gotovih proizvoda (promet javnim cestama). Intenzitet buke uslijed ovih izvora neće biti veći od vrijednosti propisanih Pravilnikom o najvišim dopuštenim razinama buke u sredini u kojoj ljudi rade i borave (NN 145/04).

Mogući utjecaji uslijed akcidentne situacije

Tijekom izvođenja radova na izgradnji staklenika može doći do manjih incidentnih situacija. Vjerojatnost njihovog nastanka prvenstveno zavisi o provođenju predviđenih mjera zaštite okoliša i zaštite na radu, osposobljenosti djelatnika i realnom stupnju organizacije.

Izvanredni događaji mogu nastati pri manevriranju kamiona, u slučaju prometne nezgode i nepravilnog rukovanja strojevima. Sama građevina ne predstavlja posebnu opasnost od požara.

Svi potencijalni uvjeti nastanka akcidenta svedeni su uglavnom na ljudski faktor.

Mogući među utjecaj s postojećim i planiranim zahvatima u okruženju

Na lokaciji zahvata u bližoj okolici uglavnom prevladavaju obradive površine. Na susjednim česticama 1859/1, 1859/2 i 1860/1 k.o. Prelošćica grade se staklenici za uzgoj rajčice koji koriste hidroponsku tehnologiju. Staklenici na susjednim česticama za potrebe grijanja spojit

će se na kotlovcu na predmetnoj čestici (1860/2 k.o. Prelošćica). Za potrebe navodnjavanja svi staklenici koristiti će bunar koji se nalazi na k.č. br. 1860/2.

Izgradnja staklenika za hidroponski uzgoj rajčice neće imati negativnih utjecaja na poljoprivrednu proizvodnju okolnih oraničnih i obradivih površina. Razgradnjom staklenika čitava konstrukcija se može ponovno upotrijebiti ili reciklirati, betonski djelovi koji vire iz zemlje mogu se izvaditi i reciklirati. Čitava površina zahvata može se bez štetnih učinaka dovesti u prvobitno stanje.

Zaključak

Načini financiranja i poticanja poljoprivrede u Republici Hrvatskoj u zadnjih nekoliko godina svoj su potencijal ostvarivali najčešće kroz sredstva namijenjena financiranju poljoprivrede iz Europskih fondova. Na žalost, potencijal iskorištavanja fondova još uvijek nije dovoljno prepoznat i bazira se na pojedinačnim uglavnom malim i srednjim poljoprivrednim OPG-ovima ili tvrtkama čija je djelatnost poljoprivreda. Najznačajniji fondovi koji su namijenjeni ovakvom financiranju su: mjera 101 i mjera 103 IPARD programa. Nacionalna Agencija za plaćanja u poljoprivredi također potiču razvoj malih i srednjih poljoprivrednika i to kroz programe izravnog financiranja uglavnom za područja: pravo na regionalno plaćanje, pravo na regionalno plaćanje iz Nacionalne rezerve pravo na plaćanje iz posebne nacionalne rezerve za razminirano zemljište; Proizvodno vezana plaćanja i to: premije za krave dojilje, ovce i koze, dopunska premija za ovce i koze; Specifična potpora i to: potpora za unaprjeđenje kvalitete mlijeka, potpora za unaprjeđenje kvalitete goveđeg mesa, potpora za unaprjeđenje kvalitete ovčjeg i kozjeg mesa. Plaćanja u iznimno osjetljivim sektorima i to: za šećernu repu, ekstra djevičansko i djevičansko maslinovo ulje, duhan, mliječne krave i rasplodne krmače; Potpore za IAKS mjere ruralnog razvoja i to: potpora za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, potpora za ekološku poljoprivrednu proizvodnju, potpora za integriranu poljoprivrednu proizvodnju, potpora za područja s trećim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi, potpora za očuvanje izvornih i zaštićenih vrsta i kultivara poljoprivrednog bilja. Osim ovih mjera aktualne su i mjere izravnih potpora u ruralnom razvoju koje se zovu: mjera 4, mjera 5, mjera 6 i mjera 7 koje se tiču već ranije navedenih područja: ulaganja u fizičku imovinu, razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja, temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima. Sve ove mjere, odnosno postupak dobivanja financijskih sredstava iz fondova EU i Nacionalnih fondova opisane su u zadnjem poglavlju ovog rada i to uglavnom dijelovi koji su najvažniji za kvalitetno sastavljanje poslovnog plana koji je glavni kriterij za dobivanje ovakvih potpora. U tom poglavlju opisane su i različite stavke koje laicima možda ne izgledaju važne, ali zbog usklađivanja sa zakonima Europske unije one imaju veliki značaj za dobivanje ovih potpora.

Popis literature

- Franić, R., Žimbrek, T., Pretpostavke za uključivanje poljoprivrede u proces pridruživanja Hrvatske Europskoj uniji, u: Ott, K. (ur.), Pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji: Izazovi ekonomske i pravne prirode, Zagreb: Institut za javne financije, Zaklada Friedrich Ebert, 2002.
- Petrač, B.; Agrarna ekonomika; Ekonomski fakultet u Osijeku; Osijek; 2002.
- Stipetić V.; Razvitak poljoprivredne proizvodnje u Hrvatskoj; Zbornik radova; Sveučilište u Rijeci, Ekonomski fakultet, god 23, svezak 1; 2005 str. 25.-49; Rijeka; 2005.
  - <http://www.apprrr.hr/Download.ashx?FileID=b4c887c9-96b2-4cf9-8995-efe5228d7e74> 29.06.2014.
  - <http://www.europskifondovi.eu/sites/default/files/Europski%20poljoprivredni%20fond%20za%20ruralni%20razvoj.pdf> 05.07.2014.
  - <http://web.efzg.hr/dok/MGR/Tica//gh/Poglavlje9.pdf> 10.07.2014.
  - http://sa.agr.hr/pdf/2009/sa2009_p0225.pdf 14.07.2014.

Sažetak

Načini financiranja i poticanja poljoprivrede u Republici Hrvatskoj u zadnjih nekoliko godina svoj su potencijal ostvarivali najčešće kroz sredstva namijenjena financiranju poljoprivrede iz Europskih fondova. Na žalost, potencijal iskorištavanja fondova još uvijek nije dovoljno prepoznat i bazira se na pojedinačnim uglavnom malim i srednjim poljoprivrednim OPG-ovima ili tvrtkama čija je djelatnost poljoprivreda. Najznačajniji fondovi koji su namijenjeni ovakvom financiranju su: mjera 101 i mjera 103 IPARD programa. Nacionalna Agencija za plaćanja u poljoprivredi također potiču razvoj malih i srednjih poljoprivrednika i to kroz programe izravnog financiranja uglavnom za područja: pravo na regionalno plaćanje, pravo na regionalno plaćanje iz Nacionalne rezerve pravo na plaćanje iz posebne nacionalne rezerve za razminirano zemljište; Proizvodno vezana plaćanja i to: premije za krave dojlje, ovce i koze, dopunska premija za ovce i koze; Specifična potpora i to: potpora za unaprjeđenje kvalitete mlijeka, potpora za unaprjeđenje kvalitete goveđeg mesa, potpora za unaprjeđenje kvalitete ovčjeg i kozjeg mesa. Plaćanja u iznimno osjetljivim sektorima i to: za šećernu repu, ekstra djevičansko i djevičansko maslinovo ulje, duhan, mliječne krave i rasplodne krmače; Potpore za IAKS mjere ruralnog razvoja i to: potpora za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, potpora za ekološku poljoprivrednu proizvodnju, potpora za integriranu poljoprivrednu proizvodnju, potpora za područja s trećim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi, potpora za očuvanje izvornih i zaštićenih vrsta i kultivara poljoprivrednog bilja.

Summary

Methods of financing and to encourage agriculture in the Republic of Croatia in the last few years its potential for commonly realized through funds earmarked for financing agriculture from European funds. Unfortunately, the potential for exploitation of the funds are still not sufficiently recognized and is based on individual mainly small and medium-sized agricultural farm vendors or companies whose activity is agriculture. The most important funds intended such financing are: measures 101 and 103 IPARD measures. National Paying Agency for Agriculture also encourage the development of small and medium farmers, through direct funding programs mainly for the areas eligible for regional pay, the right to payment from the regional National reserves the right to payment of the special national de-mining reserve. Production related payments as follows: premiums for suckler cows, sheep and goats, the additional premium for sheep and goats; Specific grants, namely: support for improving milk quality, support for improving the quality of beef, support for improving the quality of sheep and goat meat. Payments in highly sensitive sectors such as: sugar beet, extra virgin and virgin olive oil, tobacco, dairy cows and breeding sows. Aid for the IACS rural development measures, namely: support for the preservation of native and endangered breeds of domestic animals, support for organic farming, integrated support for agricultural production, for areas with the third agricultural production, support for the preservation of native and endangered species and cultivars agricultural plants.

Temeljna dokumentacijska kartica

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera

Poljoprivredni fakultet u Osijeku

Završni rad

IZVORI I NAČINI FINANCIRANJA POLJOPRIVREDE U REPUBLICI HRVATSKOJ

SOURCES AND METHODS OF FINANCING AGRICULTURE IN CROATIA

Pavo Čičić

Sažetak: Načini financiranja i poticanja poljoprivrede u Republici Hrvatskoj u zadnjih nekoliko godina svoj su potencijal ostvarivali najčešće kroz sredstva namijenjena financiranju poljoprivrede iz Europskih fondova. Na žalost, potencijal iskorištavanja fondova još uvijek nije dovoljno prepoznat i bazira se na pojedinačnim uglavnom malim i srednjim poljoprivrednim OPG-ovima ili tvrtkama čija je djelatnost poljoprivreda. Najznačajniji fondovi koji su namijenjeni ovakvom financiranju su: mjera 101 i mjera 103 IPARD programa. Nacionalna Agencija za plaćanja u poljoprivredi također potiču razvoj malih i srednjih poljoprivrednika i to kroz programe izravnog financiranja uglavnom za područja: pravo na regionalno plaćanje, pravo na regionalno plaćanje iz Nacionalne rezerve pravo na plaćanje iz posebne nacionalne rezerve za razminirano zemljište; Proizvodno vezana plaćanja i to: premije za krave dojilje, ovce i koze, dopunska premija za ovce i koze; Specifična potpora i to: potpora za unaprjeđenje kvalitete mlijeka, potpora za unaprjeđenje kvalitete goveđeg mesa, potpora za unaprjeđenje kvalitete ovčjeg i kozjeg mesa. Plaćanja u iznimno osjetljivim sektorima i to: za šećernu repu, ekstra djevičansko i djevičansko maslinovo ulje, duhan, mliječne krave i rasplodne krmače; Potpore za IAKS mjere ruralnog razvoja i to: potpora za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, potpora za ekološku poljoprivrednu proizvodnju, potpora za integriranu poljoprivrednu proizvodnju, potpora za područja s trećim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi, potpora za očuvanje izvornih i zaštićenih vrsta i kultivara poljoprivrednog bilja.

Ključne riječi: europski fondovi, poljoprivreda, financiranje, subvencije, rajčica

Summary: Methods of financing and to encourage agriculture in the Republic of Croatia in the last few years its potential for commonly realized through funds earmarked for financing agriculture from European funds. Unfortunately, the potential for exploitation of the funds are still not sufficiently recognized and is based on individual mainly small and medium-sized agricultural farm vendors or companies whose activity is agriculture. The most important funds intended such financing are: measures 101 and 103 IPARD measures. National Paying Agency for Agriculture also encourage the development of small and medium farmers, through direct funding programs mainly for the areas eligible for regional pay, the right to payment from the regional National reserves theright to payment of the special national de-mining reserve. Production related payments as follows: premiums for suckler cows, sheep and goats, the additional premium for sheep and goats; Specific grants, namely: support for improving milk quality, support for improving the quality of beef, support for improving the quality of sheep and goat meat. Payments in highly sensitive sectors such as: sugar beet, extra virgin and virgin olive oil, tobacco, dairy cows and breeding sows. Aid for the IACS rural development measures, namely: support for the preservation of native and endangered breeds of domestic animals, support for organic farming, integrated support for agricultural production, for areas with the third agricultural production, support for the preservation of native and endangered species and cultivars agricultural plants.

Keywords: European funds, agriculture, finance, grants, tomatoes

Datum obrane: